

WYDARZENIA

Wernisaż w Muzeum Wisły

W tczewskim oddziale CMM – Muzeum Wisły – 28 lutego została zainaugurowana nowa wystawa stała. Usytuowana na parterze ekspozycja, zatytułowana *Wisła w dziejach Polski (do 1772 r.)*, porusza dwa zagadnienia. W jej wstępnej części znalazły się stanowiska prezentujące najstarsze informacje o Wiśle, charakterystykę Wisły i jej dorzecza, przyrodę nadwiślańską, ewolucję osadnictwa, porty w Tczewie i Gdańsku oraz prawo rzeczne. Zasadnicza część wystawy oparta została na poemacie Sebastiana Fabiana Klonowica pt. *Flis, to jest spuszczenie statków Wisłą i inszymi rzekami do niej przypadającymi*, wydanym po raz pierwszy drukiem w 1595 r. Ten pochodzący z czasów złotego wieku spławu wiślanego tekst pozwolił na ukazanie techniki i organizacji spławu, obyczajów flisackich, typów statków rzecznych oraz najważniejszych punktów na mapie rejsu w dół Wisły.

Wernisaż zgromadził wielu gości, m.in. władze miejskie Tczewa, przedstawiciele instytucji kulturalnych i stowarzyszeń oraz przyjaciół Muzeum. Po koncercie kwartetu „Cztery pory roku” nastąpiła część oficjalna. Dyrektor CMM dr inż. Jerzy Litwin przypomniał historię Muzeum Wisły i opowiedział o aktualnych warunkach funkcjonowania placówki. Podziękowania za współpracę – jako autor koncepcji i scenariusza wystawy – skierował do koordynatorki prac przy jej realizacji, Jadwigi Klim oraz do załogi Muzeum Wisły i wszystkich pracowników CMM, którzy byli zaangażowani w przygotowanie i montaż ekspozycji. Okolicznościowe wystąpienia wygłosili: Zenon Drewa – wiceprezydent Tczewa, Zenon Ody – były prezydent Tczewa, a obecnie radny sejmiku pomorskiego, kmdr por. Jerzy Łubkowski – dowódca ORP „Błyskawica”, Alicja Gajewska – dyrektor Fabryki Sztuk oraz Mirosław Kuklik – dyrektor Muzeum Ziemi Puckiej. Po części oficjalnej zgromadzeni goście mogli zwiedzić wystawę, a następnie kontynuować spotkanie w mniej formalnej atmosferze przy poczęstunku.

Otwarcie nowej wystawy stałej w Muzeum Wisły w Tczewie. Fot. Paweł Józwiak

Ekspedycja Wisła

Od 28 lutego do 31 maja w Muzeum Wisły w Tczewie można zobaczyć wystawę czasową pt. „Ekspedycja Wisła”. Jest to dokumentacja fotograficzna dwóch wypraw zorganizowanych przez znanego podróżnika Marka Kamińskiego. Pierwsza, która odbyła się w międzynarodowym gronie uczestników latem 2009 roku, miała za zadanie przypomnienie Polakom o Wiśle jako źródle życia, historii i kultury, a także zwrócenie uwagi na zagrożenia dla zasobów wodnych z powodu zanieczyszczenia środowiska. Płynąc z Oświęcimia w kierunku Bałtyku, uczest-

nicy *Ekspedycji* zatrzymywali się w kolejnych miejscowościach, gdzie spotykali się z mieszkańcami i rozmawiali o szansach i zagrożeniach dla Wisły. Podczas wyprawy zbierane były dane, np. w postaci próbek wody, w celu postawienia diagnozy sytuacji ekologicznej Wisły. *Ekspedycja Wisła* powtórzona została w 2010 roku, a wziął w niej udział jedynie Marek Kamiński, który zdecydował, że przepłynie Wisłę kajakiem w warunkach zimowych. W ciągu dwóch tygodni pokonał łącznie 959 km od źródeł Wisły do jej ujścia. Nocował na brzegu Wisły lub na wyspach, pił prze-filtrowaną wodę z rzeki i jadł potrawy z wiślanych ryb. Zimowa wyprawa miała udowodnić, że w sercu Europy można przeżyć równie niezwykłą przygodę jak na rzekach Alaski czy Syberii oraz pokazać potencjał przyrodniczy, turystyczny i ekonomiczny królowej polskich rzek. Podczas tej *Ekspedycji* nakręcony został film, który także obejrzeć można na wystawie.

WSPÓŁPRACA Z ZAGRANICĄ

Wizyta w Kaliningradzie

Przedstawiciele CMM: dyrektor dr Jerzy Litwin i kierownik Działu Historii Budownictwa Okrętowego dr Robert Domżał przebywali w dniach 14-15 lutego z wizytą roboczą w Muzeum Oceanu Światowego w Kaliningradzie. Partnerzy rosyjscy zaprosili polską delegację, by porozmawiać o bieżącej i przyszłej współpracy oraz wspólnych projektach badawczych, konserwatorskich i muzealnych. Muzeum rosyjskie planuje rozszerzenie swojej działalności konserwatorskiej i chciałoby skorzystać z doświadczeń CMM w tym zakresie. Innym polem potencjalnej współpracy jest archeologia podwodna: Rosjanie są zainteresowani naszymi doświadczeniami w zakresie tworzenia tzw. podwodnych parków kulturowych oraz ochrony podwodnego dziedzictwa kulturowego. CMM z kolei wyraziło chęć wymiany wystaw czasowych – w najbliższych miesiącach uda się być może sprowadzić do Gdańska wystawę fotograficzną o jeziorze Bajkał. Ponadto chcielibyśmy poszerzyć kolekcję tradycyjnych łodzi o typową, skórzaną łódź z rejonu Półwyspu Czukockiego. Oba muzea zamierzają w kolejnych latach rozbudować lub modernizować swoją infrastrukturę w ramach projektów dofinansowanych przez Unię Europejską. Także na tym polu obie placówki zdecydowały się wzajemnie wspierać i składać aplikacje o dofinansowanie jako partnerzy. Wizyta przyczynić się ma do podpisania szczegółowej umowy o współpracy.

Podczas pobytu przedstawiciele CMM w Muzeum Oceanu Światowego otwarto uroczyste wystawę posterową pt. „Porty Bałtyku”, którą przygotowała Grupa Robocza ds. Nadmorskiego Dziedzictwa Kulturowego Państw Bałtyckich, kierowana przez dra R. Domżała.

NOWE EKSPONATY

Pamiętki związane z prof. Rylke

Profesor Aleksander Rylke (1887–1968) jest jedną z tych wybitnie zasłużonych dla rozwoju polskiej gospodarki morskiej osób, z którymi związane pamiątki CMM kolekcjonuje ze szczególnym zaangażowaniem. Absolwent kronsztadzkiej Szkoły Inżynierów Marynarki Wojennej, służył w rosyjskiej, a od 1919 roku polskiej Marynarce Wojennej, uzyskując stopień komandora porucznika. Uczestniczył w komisjach prowadzących zakupy statków za granicą (m.in. żaglowca szkolnego „Lwów”), współpracował przy opracowaniu wymagań i wyborze ofert, a następnie nadzorował budowę polskich okrętów wojennych, od 1938 zaangażowany w projektowanie urządzeń

technicznych dla Stoczni Gdyńskiej, zajmował się jednocześnie popularyzacją spraw morskich jako prezes warszawskiego oddziału Ligi Morskiej i Recznej. Po wojnie zorganizował Wydział Budowy Okrętów Politechniki Gdańskiej, a w jego ramach założył Katedrę Projektowania Okrętów. W 1946 roku uzyskał tytuł profesora zwyczajnego, a w 1965 doktora *honoris causa* Politechniki Gdańskiej. Z Wydziału Oceanotechniki i Okrętownictwa tej uczelni otrzymaliśmy do zbiorów Działu Sztuki Marynistycznej rzeźbę przedstawiającą głowę prof. Rylkego oraz plaketę z jego wizerunkiem.

OSRODEK KULTURY MORSKIEJ

Praca nad ekspozycjami

Wnętrza najnowszego oddziału CMM stopniowo uzyskują projektowany wygląd. Dostarczane są kolejne elementy wystaw stałych: „Łodzie ludów świata” i „Ludzie – statki – porty”. Jako zapowiedź i zaproszenie do zwiedzania ekspozycji etnograficznej zawieszono w holu wybrane jednostki żaglowe: *orawa* ze Sri Lanki, *faering* z Norwegii (pozyskana specjalnie na ekspozycję w OKM w ubiegłym roku), kurąg z Irlandii, *dory* z Kanady i *laaka* z Madagaskaru – trzy ostatnie łodzie po raz pierwszy prezentowane będą wraz ze zrekonstruowanymi żaglami.

Hol Ośrodka Kultury Morskiej z podwieszonymi łodziami. Fot. Bernadeta Galus
Mapa nieba i globus Ziemi – jedno ze stanowisk na wystawie „Ludzie – statki – porty”. Fot. Przemysław Węgrzyn

EDUKACJA

Ferie w muzeum

W trakcie zimowych ferii szkolnych, od 31 stycznia do 10 lutego, odbywały się zajęcia dla dzieci w wieku od 7 do 11 lat, przygotowane i realizowane przez Dział Edukacji CMM. Do wyboru był jeden z dwóch tematów, zarezerwowanych dla starszej i młodszej grupy wiekowej, jednak często zdarzało się, że dzieci obecne na zajęciach chciały wziąć udział w kolejnych – wówczas temat dostosowywano do wieku naszych młodych gości. Zajęcia „Historie tęczą malowane” powstały w oparciu o trzy gdańskie legendy w opracowaniu prof. Jerzego Sampa: „Jan z Kolna i Klabaternik”, „Diabelski ślad na Żurawiu”, „Patrz do kuchni”. Do każdej z legend przygotowane zostało specjalne zadanie – dzieci szukały na ilustracji zagubionych morskich duszków, rysowały portret pamięciowy diabła-łakomczucha, wymyślały rymy do wiersza i... robiły pachnące cynamonem pierniki oraz figurki. Drugie zajęcia, zatytułowane „Co kryją wraki statków”, zostały zainspirowane wystawą czasową „Zanurz się i poznaj tajemnice wraków z Bałtyku”. Oglądając ją, a także wystawę stałą „Archeologia i nurkowanie” w Spichlerzach na Ołowiance, dzieci zapoznawały się z pracą i sprzętem nurka-archeologa, sposobami wydobywania przedmiotów z wraków zatopionych statków i okrętów oraz z rodzajami znajdujących i eksponowanych w CMM zabytków.

Rodzinna archeologia

9 lutego odbyło się kolejne spotkanie z cyklu Program dla rodzin, zatytułowane „Archeologia podwodna”. Rodziny aktywnie biorące udział w zajęciach mogły się dowiedzieć, na czym polega praca z kratownicą pomiarową, jak ewoluował skafander nurkowy, szukały eksponatów opisanych w formie zagadek, robiły też doświadczenia z dzwonem nurkowym wykonanym ze szklanki. Na koniec zajęć ich uczestników czekała niespodzianka – wspólna zabawa polegająca na prawidłowym wykonywaniu poleceń bazujących na sygnałach nurkowych. W grze dzieci kontra rodzice, w której liczyła się dobra pamięć, koncentracja oraz szybka reakcja, wygrały... dzieci!

TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ CMM

Noworoczne spotkanie

Ks. Wawrzyniec Markowski przekazuje do zbiorów CMM koło ratunkowe z holownika „Smok”.
Fot. Apoloniusz Łysejko

Tradycyjne noworoczne spotkanie członków i sympatyków Towarzystwa Przyjaciół CMM odbyło się w głównej siedzibie Muzeum w piątek, 3 lutego – przy wypełnionej po brzegi sali. Na wstępie prezes TP CMM dr Fryderyk Tomala przedstawił informację o działalności Towarzystwa w 2011 roku i zrealizowanych w tym okresie przedsięwzięciach. W latarniach morskich, w których ruch turystyczny organizowany jest przez TP CMM, zeszłoroczna frekwencja utrzymała się na poziomie lat poprzednich i wyniosła ponad 256 tysięcy. Towarzystwo aktywnie działa na rzecz rozwoju oferty turystycznej i promocji latarni. Ważnym dokonaniem było wyremontowanie i udostępnienie zwiedzającym jako miejsca wystaw i spotkań dawnej stodoły w gospodarstwie latarniczym w Rozewiu. Ustanowiona przez TP CMM odznaka Bliza cieszy się dużym powodzeniem, a dla jej rozpropagowania dodatkowo przeprowadzono konkurs na udokumentowanie w formie literackiej lub filmowej zwiedzania latarni i zdobywania odznaki Bliza lub Bliza International. Nagrodzone i wyróżnione prace konkursu literackiego umieszczono na stronie internetowej www.tpcmm.pl. Za świetną współpracę i nieustające wsparcie podziękował zgromadzonym dyrektor CMM dr Jerzy Litwin, wskazując zwłaszcza na pozyskane przy wsparciu Towarzystwa nowe muzealia, z których większość już została umieszczona na ekspozycjach. Dużą niespodziankę sprawił ks. Wawrzyniec Markowski z Kościoła Ewangelicko-Methodystycznego, członek TP CMM, który na spotkanie przybył z tajemniczo wyglądającym zielonym workiem. Okazało się, że zawiera on koło ratunkowe z holownika „Smok”. Jak stwierdził ks. Markowski, wręczając zabytkowe już koło dyrektorowi CMM, zobaczył je w antykwariacie w Sopocie, a nie tam powinno być jego miejsce, lecz w zbiorach CMM. Na zakończenie części oficjalnej spotkania odbył się koncert kolęd w wykonaniu Karoliny Widzickiej i Tomasza Owczarka, po czym zebrani przeszli do Sali Słowiańskiej, gdzie przy tradycyjnym poczęstunku można było wspominać minione chwile, przywitać się z dawno nie widzianymi przyjaciółmi i zaplanować działania na przyszłość.